

چکیده

دین مبین اسلام در چهارده قرن پیش، موارد حقوق زن و مرد را به طور کامل مشخص نموده است. حقوق زوجین در اسلام با توجه به ساختار طبیعی و روحی آنها و نیز نقش و مسؤولیتی که در خانواده و اجتماع دارند تنظیم شده است و به همین دلیل با یکدیگر متفاوت است و هرگز به معنای کم ارزش بودن یک جنس و برتری جنس دیگر نیست و گویای برتری دین اسلام نسبت به سایر ادیان است.

به طور خلاصه حقوق زن، شامل پرداخت مهریه و نفقه و همچنین حق همخوابگی و حسن معاشرت از طرف شوهر می باشد که شارع مقدس آنها را وضع نموده و مرد را ملزم به رعایت آن نموده است. در مقابل مرد نیز بعنوان مدیر و سرپرست خانواده دارای حقوقی از طرف همسر خویش است، که آن موارد عبارتند از: تمکین، کسب اجازه از شوهر برای خروج از منزل و سکونت در منزل شوهر.

اینها در اصطلاح از حقوق قانونی زوجین محسوب می گردند و همچنین مواردی نیز با توجه به آیات و روایات اسلامی برای زوجین در راستای تلطیف و ارتقاء سطح زندگی‌شان، شارع مقدس بیان نموده است که در قالب حقوق اخلاقی زوجین در ادامه‌ی تحقیق به آن اشاره خواهد شد.

در ادامه برای آشنایی با اصطلاحاتی که در متن تحقیق آمده مفاهیم کلیدی آنرا توضیح می دهیم:

حق: در لغت به معنای (راست) و (درست) است و در مقابل (باطل) به معنای (نادرستی) می باشد و به معنای مطابقت شیء در محل خویش است و آن در تمام مصادیق قابل تطبیق است.

وظیفه: به آن کاری که کسی طبق قانون، اخلاق یا دین باید به انجام برساند، وظیفه اطلاق می شود.

رابطه‌ی حق با وظیفه: هر جا وظیفه ای وجود دارد حقی هم ثابت است؛ یعنی هرگز وظیفه از حق جدا نیست. بر عکس آن نیز ثابت است که اگر برای کسی حقی قرار داده شد در مقابل وظیفه‌ای هم به عهده‌ی او خواهد بود. حق همیشه دو جانبه است.

نکاح: مصدر ثلاثی و از ریشه‌ی نکح است. نکاح در لغت به معنی تقابل است و در زبان عرب هرگاه دو کوه در مقابل یکدیگر قرار گرفتند می گویند: تَنَکَّحَ الْجَبَلَانِ. نظر مشهور این است که؛ نکاح دلالت به معنای وطنی و شرعاً به مفهوم عقد است. نکاح رابطه‌ی ای است حقوقی- انسانی است که بوسیله‌ی عقد بین زن و مرد حاصل می شود و به آنها حق می دهد که با یکدیگر زندگی کنند، و مظهر بارز این حق، تمتع جنسی است.

مهر: مالی است که به مناسبت نکاح، مرد ملزم به دادن آن به زن می شود. الزام مربوط به تملیک مهر، ناشی از حکم قانون و شرع است و قراردادی نیست.

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

مقدمه ۱

پیشگفتار ۲

کلیات تحقیق

تعریف تبیین موضوع ۴

ضرورت و اهداف تحقیق ۴

پیشینه موضوع ۵

فرضیه ها و سؤالات ۵

روش این تحقیق ۶

- زمانبندی مراحل انجام تحقیق ۶
- ساختار و محدوده تحقیق ۷
- مشکلات و موانع ۷

فصل اول: وظایف شوهر نسبت به همسر

مبحث اول: وظایف قانونی شوهر

- (۱-۱-۱) حسن معاشرت ۱۰
- (۲-۱-۱) پرداخت مهریه ۱۱
- (۳-۱-۱) نفقه ۱۲
- (۴-۱-۱) همخوابگی ۱۴

مبحث دوم: وظایف اخلاقی شوهر

- (۱-۲-۱) اظهار علاقه و محبت ۱۷
- (۲-۲-۱) احترام به همسر ۱۸
- (۳-۲-۱) توجه به حساسیت های همسر ۱۹
- (۴-۲-۱) نظافت مرد ۲۰

فهرست منابع و مآخذ

* قرآن کریم

- ۱- احمدیه، مریم، **موازنه حقوق و اخلاق**: تهران، روابط عمومی شورای فرهنگی-اجتماعی زنان، چاپ اول، ۱۳۸۲.
- ۲- اکبری، محمود، **صمیمانه با عروس و داماد**: ناشر، نورالزهراء، قم، چاپ یازدهم، ۱۳۸۷.
- ۳- انصاریان، حسین، **نظام خانواده در اسلام**: قم، انتشارات ام ایها، چاپ بیست و پنجم، ۱۳۸۶.
- ۴- امینی، ابراهیم، **آیین همسر داری**: تهران، انتشارات اسلامی، چاپ پانزدهم، ۱۳۸۴.
- ۵- آمدی، عبدالواحد، **غررالحکم و درر الکلم**: دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم، چاپ اول، ۱۳۶۶.
- ۶- بابازاده، علی اکبر، **مسائل ازدواج و حقوق خانواده**: انتشارات بدر، چاپ سوم، ۱۳۷۵.
- ۷- بابویه، محمد بن علی (شیخ صدوق)، **الخصال**: انتشارات جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، چاپ دوم، ۱۴۰۳ ه.ق.
- ۸- پاینده، ابوالقاسم، **نهج الفصاحه**: قم، انتشارات جاویدان، چاپ سوم، ۱۳۷۷.
- ۹- جامعه الزهراء، **سیمای زن**: قم، چاپ اول، ۱۳۷۱.

۱۰- حر عاملی، محمدبن حسن، **وسائل الشیعه**: موسسه آل البيت لاحیاء التراث، چاپ اول ۱۴۰۹ هـ

ق.

۱۱- حسینی بهارنچی، سید محمد، **آیین همسرداری و آداب زندگی در اسلام**: ناشر، اجر، قم،

چاپ اول ۱۳۸۳.

۱۲- حیدرپور، البرز، **حقوق خانواده**: ناشر، مهزیار، اهواز، ۱۳۸۵.

۱۳- حیدری نراقی، علی محمد، **رساله حقوق امام سجاد**: تهران، انتشارات مهدی نراقی، چاپ ششم،

۱۳۸۶.

۱۴- حسینی دشتی، سیدمصطفی، **معارف و معاریف**: قم، انتشارات اسماعیلیان، جلد اول، چاپ اول،

۱۳۶۹.

۱۵- ری شهری، محمد، **تحکیم خانواده**: ترجمه حمیدرضا شیخی، قم، انتشارات دارالحديث، چاپ

اول، زمستان ۱۳۸۷.

۱۶- سپهری، محمد، **ترجمه رساله حقوق**: قم، انتشارات دارالعلم، چاپ هشتم، ۱۳۸۴.

۱۷- ستوده، غلامرضا، ایرج مهرکی، اکرم سلطانی، **لغت نامه دهخدا**: انتشارات دانشگاه تهران، جلد

اول، چاپ اول، ۱۳۸۵.

۱۸- سید رضی، **نهج البلاغه**: ترجمه مصطفی زمانی، تهران، موسسه انتشارات نبوی، چاپ

دوازدهم، ۱۳۷۷.

۱۹- صفایی، سید حسین، دکتر اسدالله امامی، **حقوق خانواده**: انتشارات دانشگاه تهران، چاپ چهارم، بی

تا.

۲۰- عزیزی تهرانی، علیرضا، **ازدواج و خانواده در کلام خدا**: انتشارات ثقلین، زمستان ۱۳۷۶.

۲۱- عاملی، باقر، **حقوق خانواده**: نشریه شماره ۲۰ مدرسه عالی دختران تهران، ۱۳۵۰.

۲۲- فضل الله، علامه سید محمد حسین، **شیوه همسر داری**: ترجمه لطیف راشدی، انتشارات آفتاب،

۱۳۷۳.

۲۳- قاضی، فاطمه، **ارتباط زن و شوهر در خانواده متعادل**: بی نام، بی جا، بی تا.

۲۴- قائمی، علی، **نظام حیات خانواده در اسلام**: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی

ایران، بهار ۱۳۷۳.

۲۵- کاتوزیان، ناصر، **حقوق مدنی خانواده**: تهران، نشر یلدا، چاپ اول، ۱۳۷۵.

۲۶- (.....) **کلیات حقوق**: شرکت سهامی انتشار، چاپ اول، ۱۳۷۹.

۲۷- کلینی، محمد بن یعقوب، **الکافی**: تهران، دارالکتاب الاسلامیه، چاپ چهارم، ۱۳۶۵.

۲۸- گرم آبدشتی، **آموزش اخلاق**: جلد ۱ و ۲، بی نا، بی تا، بی جا.

۲۹- مجلسی، محمد باقر، **بحار الانوار**: موسسه الوفاء بیروت، ۱۴۰۴ ه ق.

۳۰- محمدی نیا، اسدالله، **بهشت جوانان**: ناشر، سبط اکبر، قم، چاپ بیستم، ۱۳۸۴.

۳۱- مک گینس، تام، **اولین سال ازدواج**: ترجمه آذرکارگاه، تهران، انتشارات تلاش، چاپ

ششم، ۱۳۸۰.

۳۲- معصومی، سید مسعود، **احکام روابط زن و شوهر**: قم، انتشارات شباب الجنه، چاپ

دوازدهم، ۱۳۸۳.

۳۳- مصطفوی، سید جواد، **بهشت خانواده**: قم، انتشارات دارالفکر، جلد اول، ۱۴۰۴ هجری قمری.

۳۴- محقق داماد، سید مصطفی، **بررسی فقهی حقوق خانواده**: قم، نشر علوم اسلامی، چاپ اول،

۱۳۶۵.

۳۵- نوری، میرزا حسین (محدث نوری)، **مستدرک الوسایل**: موسسه آل البيت لاحیاء التراث، چاپ

اول، ۱۴۰۸ه ق.

